

V roku 1804 zriadili v Košiciach biskupstvo a Dóm sv. Alžbety sa stal katedrálom chrámom. Oproti nemu postavili klasicistický biskupský palác. Hlavným impulzom novodobého rozvoja bolo vybudovanie železnice, ktorá spojila mesto v roku 1860 s Budapešťou a v roku 1870 ho napojila na Košicko-bohumínsku železnicu. Koncom 19. storočia boli v meste vybudované výstavné objekty reduty a divadla, židovská synagóga v maurskom štýle a zo secesno-romantických stavieb si pozornosť zasluhuje stavba Jakobovho paláca.

V 20. storočí mesto opäť získalo postavenie významného administratívno-správneho centra. V septembri 2008 vymenovala Rada Európskej únie Košice za Európske hlavné mesto kultúry na rok 2013.

Biskupský palác

Jakobov palác

Synagóga

Údaje o minci

Nominálna hodnota: 20 eur

Materiál: Ag 925/1000

Cu 75/1000

Hmotnosť: 33,63 g

Priemer: 40 mm

Hrana: reliéfny nápis:

EURÓPSKE HLAVNÉ MESTO KULTÚRY 2013,

pred ktorým je deliaca značka v tvare štylizovaného kľúča

Náklad: limitovaný náklad maximálne 15 000 ks

Autor návrhu: Karol Ličko

Rytec: Dalibor Schmidt

Výrobca: Mincovňa Kremnica

Na líci mince je zobrazená časť veduty z roku 1617 doplnená historickým erbom mesta Košice. Štátny znak Slovenskej republiky je v spodnej časti mincového poľa a napravo od neho je letopočet 2013. Názov štátu SLOVENSKO je v hornej časti mincového poľa. Štylizované iniciály mena a priezviska autora výtvarného návrhu mince Karola Lička KL sú pri ľavom okraji mince a značka Mincovne Kremnica MK je napravo od historického erbu.

Na rube mince je zobrazená architektonická dominantna pamiatkovej rezervácie Košice – Dóm sv. Alžbety s Kaplnkou sv. Michala. V ľavej časti mincového poľa je zobrazenie plastiky patrónky Košíc sv. Alžbety Uhorskej z hlavného oltára dómu, ktoré je doplnené gotickým oblúkom s ornamentálnymi prvkami. Pri okraji mince je v opise zľava doprava nápis PAMIATKOVÁ REZERVÁCIA KOŠICE. Označenie nominálnej hodnoty 20 EURO je v hornej časti mincového poľa.

Vydala: © Národná banka Slovenska, február 2013

Foto na titulke: Dóm sv. Alžbety

<http://www.nbs.sk/sk/bankovky-a-mince/eurove-mince/zberatelske>

Pamiatková rezervácia KOŠICE

Strieborná zberateľská minca

Košice vyrástli na križovatke starých obchodných ciest v údolí rieky Hornád ako slovanská trhová osada. Vďaka svojej strategickej polohe boli predurčené k tomu, aby v dejinách zohrávali významnú úlohu. Dnešné Košice s rozsiahlou pamiatkovou rezerváciou, vyhlásenou v roku 1983, zachovávajú množstvo jedinečných architektur, odrážajúcich bohatú históriu mesta a jeho výnimočné postavenie v krajine.

Dejiny mesta sú oveľa staršie ako prvá písomná zmienka z roku 1230, ktorá spomína kráľovskú osadu Villa Cassa. Mestom sa Košice stali v roku 1290, aj vďaka kráľovi Belovi IV., ktorý po roku 1241 prizval zo saského Nemecka „hostí“, aby podporil znovuosídlenie kráľovstva po mongolských nájazdoch a ponúkal im rôzne privilégia. Do roku 1290 už mesto obkolesovali kamenné hradby a od konca 13. storočia v ňom rozkvital obchod a organizovali sa jarmoky.

V čase bojov o uhorský trón mesto vojensky podporovalo panovníka Karola Róberta z Anjou, ktorý po svojom víťazstve mestu prejavoval svoju priazeň. Vďaka udeleným privilégiám mesto hospodársky rástlo a prosperovalo. Najdôležitejšiu výsadu, privilégia slobodného kráľovského mesta, získali Košice v roku 1342. V tomto čase boli druhým najdôležitejším mestom krajiny, čo sa odrazilo aj vo výstavnosti gotických architektur na Hlavnom námestí.

Dóm sv. Alžbety – gotická klenba

Okolo roku 1380 začali v jeho strede stavať najvýznamnejšiu pamiatku, gotický Dóm sv. Alžbety. Najzaujímavejším prvkom interiéru dómu je hlavný krídlový oltár z 15. storočia. So 48 neskorogotickými tabuľovými maľbami patrí k najväčším oltárom svojho druhu v Európe. Pri dóme postavili samostatnú zvonnicu, tzv. Urbanovu vežu a gotický karner sv. Michala. V meste sa už skôr usadili dominikáni a františkáni, ktorí si v ňom budovali kostoly a kláštory. Najstaršou sakrálnou stavbou mesta je Dominikánsky kostol.

Košice zaujímali najdôležitejšie miesto v spoločenstve východoslovenských kráľovských miest, tzv. Pentapolitane, kde sídlila kráľovská komora, tridsiatkový úrad a solná komora. Ako prvé mesto v Európe získali v roku 1369 od kráľa Ľudovíta I. Veľkého erbovú listinu. Toto obdobie dokumentuje Levočský dom z 15. storočia.

Košice sa po moháčskej bitke (1526) stali centrom protitureckej obrany Potisia. Vojnový stav nepriaznivo ovplyvnil obchod a celkový úpadok mesta dovŕšil ničivý požiar v roku 1556. Podpora dvora však napomohla jeho obnove a vzniku renesančných stavieb. Modernizácia opevnenia v 16. a 17. storočí premenila mesto na takmer nedobytnú pevnosť. Popri štátnej a vojenskej správe a Spišskej komore v ňom sídlil aj jágerský biskup. Obdobie protihabsburských povstaní nepriaznivo ovplyvnilo rozvoj mesta, sužovaného požiarom, vydržiavaním vojsk a recesiou. V roku 1657 v ňom za podpory panovníka vznikla jezuitská univerzita, pre ktorú neskôr postavili jezuitský univerzitný kostol.

Obdobie po Szatmárskom mieri (1711) až do revolučného roku 1848 bolo pre Košice časom mieru a rozvoja. Vznikali nové barokové a klasicistické verejné stavby, šľachtické a meštianske paláce. Popri budove bývalej radnice z druhej polovice 18. storočia patrí k takýmto objektom aj bývalý stoličný dom z roku 1779, Čáki-Dežöfiovský palác a empírový Forgáčov palác z 19. storočia.

Erb mesta Košice

Cassovia – hlavné mesto Horného Uhorska (1617)

Dóm sv. Alžbety

Socha sv. Alžbety

Forgáčov palác

Jezuitský kostol

Historická radnica

